

Arno Berg:

FATTIGDOMMEN PÅ SAGENE I 1600 ÅRENE

På Akers ting ved kirken møtte 7. januar 1692 en del sagemestere og «beklagede deris fattige leilighed, at de neppe hafuer det de kand lefue af».

Bygdensmannen Hans Nielsen Bestum hadde sammen med Ole og Daniel Frogner undersøkt forholdet og gir en drastisk beskrivelse over fattigdommen blant de stakkars folk oppe på Sagene. De bekrefter «at der hos de fleste icke findes meget som kand være en dahler verd, men lefuer udi stor fattig dom og har icke det tørre brød, langt mindre boeskat (innbo), end si sengkleder, kaaber og deslige som maatte tenkis».

Det er ikke over sine arbeidsgivere de klager, men over skattene. De måtte betale en halv riksdaler for hver tusende bord de skjærer, dertil kommer «kop- og ildstedskat, hvilket de beretter at komme dennem meget tungt, og ikke uden saugeiernes hjelp og forlaug (forskudd) som de skjærer for kand udredes, særlig i disse tide for det ringe quantum som saugene nu er sadt for at det lidet kand forslaae til deris egen underholdning end si til deris quinder og børn». For å spare skogene var i den tid innført en kraftig reduksjon på hvor mange bord man hadde lov å skjære. De fleste har mye større gjeld end de noensinde kan betale, allikevel er saugeierne nødt til å hjelpe dem «til føde og underholdning» i forhåpning om at folkene med tiden «kunde det igjen med arbeide aflegge».

Tross den alt i forveien så kritiske situasjon har rentekammeret funnet ut at de skal betale mer skatter, nemlig også «consumtions- og folkeskat». Til noe slikt har de absolutt ingen mulighet.

Så får vi en redegjørelse for hva slags folk det er som arbeider ved sagbrukene.

En del av sagemestrene er dragoner og soldater «som boer her i nerverelsen, som fattige husmænd, endel kommer her ind fra Opland, baade soldater og andre som kand være vel en maanedstid paa saugerne naar dend meste flaam og vegst er i elfuen. Siden imod høste tiden forføyer de sig hjem igjen.

En del sagbrukseiere var kommet tilstede og de bekrefter at hvis de ikke tilbakeholdt den skatt som disse vagabonderende folk skyldte å betale ville den aldri kunne inndrives.

Sagbrukseierne bekrefter også at ved siden av å måtte svare for skatten som deres folk på Sagene skyldte måtte de «borge og forstrecke til deris liffs underholdning, at de icke med deres fattige quinder og børn skal forgaa av hunger».

Retten som består av sorenskriver og åtte bønder finder at Sagenefolkenes stilling er ytterst slett «om og en del bønders stilling er daarlig saa er dog disse (Sagenefolkene) i sandhed af saa langt meere fattigere vilkaar og slettere tilstand».

Denne kjennelse er altså åtte Akersbønder med på å avsi og de har nok kjent forholdene på Sagene, så det er en kraftig og megetsigende uttalelse.

Tanken om at de burde ha bedre betalt for sitt arbeide ser ikke ut til å ha streifet noen. De var tydelig helt i sagbrukseiernes hender.

Dette gjaldt altså for sagbrukene på Akersiden, det er litet trolig at det var stort bedre på bysiden.

Arno Berg.